

N:o 17

Ank. till Riksd. kansli den 4 mars 1907, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner angående skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till lagbestämmelser mot användande af mutor eller bestickning vid ekonomiska uppgörelser.

Lagutskottet har till gemensam behandling förehaft två till utskottet hänvisade motioner, en, n:o 8, inom Första Kammaren väckt af herr O. M. Strömberg, och en, n:o 63, inom Andra Kammaren väckt af herr S. Söderberg i Hobbörn.

Herr Strömberg anför i sin motion:

»Af ålder ha svenskarne åtnjutit godt anseende för redbarhet och ärlighet i affärer, och i stort sedt torde väl ännu detta omdöme i allmänhet ha sitt berättigande. Men vår tids våldsamma konkurrens på alla områden, ej minst affärslifvets, har dock — hos oss lika väl som i andra länder — fört med sig åtskilliga osunda utväxter på detta område, affärer, som visserligen icke kunna rubriceras såsom redbara, då de afse att genom mer eller mindre illojala medel skaffa sin utöfvare fördelar på de redbara affärernas bekostnad. Därigenom ej blott skadas dessa och den konsumerande allmänheten utan, hvad värre är, genom det sätt, hvarpå dessa osunda affärstransaktioner verka, bidraga de till demoralisering af stora lager af vårt folk.

En sådan osund utväxt eller rent af kräftskada på affärslifvets område, som redan nu är i hög grad utbredd, är det s. k. »mut»- eller »besticknings»-systemet. Detta afser att genom beviljande af fördelar af något slag (gåfvor, provisioner, lån, o. d.) till en eller annan hos respektive kunder anställd person, hvilken genom sin tjänsteställning kan på något sätt öfva inflytande på principalens beslut i frågan, vinna sitt syfte och t. ex. skaffa sig eller sin firma leveranser, som, om detta medel ej användts, rätteligen bort erhållas af en annan.

Hvarje affärsman och industriidkare vet, att detta mutsystem under gröfre eller finare former tagit en utsträckning, som innebär en allvarlig fara för allt sundt affärslif, och att man med bästa vilja har ytterst svårt att värja sig för detsamma. Den redbare affärsmannen blir slagen i konkurrensen med den mindre nogräknade, som genom detta medel antingen får leverera en underhållig vara såsom fullgod och till fullt pris eller i bästa fall åtminstone alltid föredrages, om betingelserna i öfrigt äro lika. Kunden, industriidkaren, som ju i många fall måste lita på sin underordnades utsago och omdöme, får, då denne är mutad, antingen betala för högt pris för den köpta varan eller mottaga såsom fullgod en sådan af underhållig beskaffenhet. Det kan ju tyckas, att han genom själfständiga inköp utan hänsyn till sina underordnades omdöme skulle kunna skydda sig härför, men huru lätt är det ej för t. ex. en maskinist (och vid handeln med maskinförnödenheter är systemet kanske mest vanligt) att vid skötseln af sin maskin genom en eller annan åtgärd ställa så till, att åtgången af olja, kol eller andra förnödenheter blir för stor, ja att maskinen rent af tager skada, såvida han tvingas använda andra än af honom förordade slag af dessa ämnen. I detta afseende är en industriidkare i hög grad beroende af sin underordnade personals pålitlighet och ärlighet; och det är affärsmännens eller agenternas medvetande om denna personals inflytande, som gör att just denna så gärna utsättes för deras bestickningsförsök.

Förfaringssättet är mycket olika och lämpadt efter förhållandena. Till en början ser det vanligen mer oskyldigt ut, består kanske i en gåfva till Jul eller Nyår eller en gratifikation efter slutad affär, såsom det heter »naturligtvis utan att köparen i ringaste mån drabbas däraf» (detta för att lugna hos mottagaren möjligen uppstående samvetsbetänkligheter); nästa gång sker det för att få »fortsätta de angenäma förbindelserna», så med växande belopp i mån af affärens storlek (provision), och därmed är biträdet i de flesta fall fast och inne på brottets bana. Han kan ej bryta

förbindelsen med den smarte affärsmannen utan risk att hans redan begångna felsteg skola rapporteras med den antagliga påföljd, att han mister sin plats, men han kan å andra sidan genom stegrade anspråk på ersättning för fortsatta tjänster i samma riktning bereda sig afsevärda ekonomiska fördelar, större i samma mån flere affärsmän af dylikt slag täfla om hans ynnest och snart sagdt öfverbjuda hvarandra för att få hans förord för sina varor. Dessa ekonomiska fördelar vinnas nu ej längre på leverantörens utan på principalens bekostnad, ty af honom måste de naturligtvis på ett eller annat sätt (underhållig vara eller högre pris) af leverantören återvinnas.

Ett talande exempel på detta affärssystem i synnerligen oblyg form är den i dagarne upptäckta och beifrade s. k. »leveransskandalen vid flottan», hvaraf framgår, att leveranser af betydande artiklar för flottans behof ej kunnat erhållas af de erkänt förnämsta affärsfirmorna i branschen, utan togos af en minuthandlande, som för att vinna sitt mål måste muta en underordnad och därpå leverera underhålliga varor. Att tillvägagångssättet i detta fall var synnerligen groft och därtill förenadt med förfalskning af anbud m. m. dylikt förringar icke exemplets beviskraft.

Helt visst florerar systemet, om ock under mindre grofva former, i mycket stor utsträckning vid leveransuppgörelser af olika slag för industriella och andra behof, och många exempel på dylika bestickningar skulle kunna anföras. Affärsbiträden fästa t. ex. vid upphandling för principalens räkning af en vara mindre afseende vid dennas godhet och prisbillighet än vid den provision, de för egen räkning kunna betinga sig och hvarom de på förhand hos olika leverantörer göra sig underkunniga; en förman, som har att yttra sig öfver till inköp föreslagna maskiner, söker af säljaren betinga sig vissa procent af deras värde i provision för att förorda inköpet, och då detta ej beviljas, afgifver han utlåtandet »mindre goda» om dem och afstyrker inköpet; en firma erbjuder »rabatt» på sina varor, men gör icke erbjudandet till principalen utan till någon hans underordnade; eller för att vinna försteg framför andra, utan att dock utsätta sig för beskyllningen att direkt muta kundernas personal, låter en oljefirma denna personal veta, att tomkärnen af firman återköpas — icke till deras verkliga värde af en à två kronor — utan till tio kronor per stycket; o. s. v. i en mängd variationer.

Affärsmännen själfva beklaga sig bittert öfver förhållandet, och frågan, som behandlats vid åtskilliga tillfällen, var senast före vid Sveriges Allmänna Handelsförenings årsmöte i Norrköping d. 8 aug. 1906, där den,

efter en af föreningsens sekreterare utarbetad redogörelse för densamma, underkastades diskussion, därvid bl. a. föreningsens ordförande yttrade: »att det visat sig, att denna verkliga kräftskada, som inträngt bland näringarne, icke är i aftagande, utan att den tyvärr tilltager», samt framhöll vikten af att precisera »att såväl de som *taga* som de som *gifva* mutor göra sig skyldiga till fördömliga handlingar och att det är lika omoraliskt att fresta någon att taga mutor som att emottaga sådana»; hvarefter föreningen beslöt öfverlämna frågan till sitt förvaltningsutskott för vidare åtgärder till det ondas motarbetande.

Såsom förut nämnts, är det särskildt inom maskinbranschen, som oskicket hittills florerat, hvilket ock föranlett ett större antal maskinaffärer att för ett par år sedan sammansluta sig till en förening med enbart syfte att motarbeta detsamma; huruvida detta i någon mån lyckats, är svårt att säga, men torde vara ganska tvifvelaktigt, då naturligtvis de, som ville använda systemet, icke anslöto sig till föreningen och således fingo än friare händer och kunde med än större fördel bedriva sitt geschäft.

Ännu så länge torde systemet hufvudsakligen söka sina offer bland innehafvare af mera underordnade platser, men ingen säkerhet finnes för att det, om det får obehindradt utveckla sig, ej snart sträcker sina polyp- armar äfven till högre lager, och vi kunna kanske snart nog stå det så ofta omtalade och med rätta klandrade, utbredda mutsystemet i vårt östra grannland närmare än mången tror.

I hvilka samhällsklasser än detta moraliska gift får sprida sina fördärfbringande verkningar, är faran lika stor, och nödigt är tvifvelsutant, att snara och kraftiga åtgärder vidtagas till dess hämmande.

Äfven i andra länder har man i detta afseende haft sorgliga erfarenheter, och särskildt i Tyskland och England, där oskicket i en mycket oroväckande grad tilltagit, har man verkställt vidlyftiga utredningar öfver förhållandet och sökt finna medel för dess utrotande eller inskränkning. I England har detta resulterat i en för ändamålet stiftad lag »*prevention of corruption act*», som med detta års början trädt i kraft och som stadgar jämförelsevis stränga straff för såväl den som mottager som den som gifver eller utlofvar mutor.

Lagens hufvudinnehåll framgår af dess § 1, som i öfversättning lyder:

§ 1 mom. 1. Om ett ombud af någon för sig själf eller andra såsom mutor mottager eller utverkar eller försöker mottaga eller utverka någon som helst gåfva eller vederlag såsom lockelse eller belöning för att göra eller underlåta att göra, eller för att efter denna lags trädande i

kraft hafva gjort eller underlåtit att göra någon handling i samband med sin hufvudmans affärer eller angelägenheter, eller för att gynna eller motverka eller underlåta att gynna eller motverka någon med afseende på sin hufvudmans affärer eller angelägenheter; eller

om någon såsom mutor gifver eller förbinder sig att gifva eller erbjuder någon gåfva eller vederlag till ett ombud såsom lockelse eller belöning för att göra eller underlåta att göra, eller för att efter denna lags trädande i kraft hafva gjort eller underlåtit att göra någon handling i samband med dess hufvudmans affärer eller angelägenheter eller för att gynna eller motverka eller underlåta att gynna eller motverka någon med afseende på hufvudmannens affärer eller angelägenheter; eller

om någon med vetskap gifver åt ett ombud, eller om ett ombud med vetskap, i afsikt att bedraga sin hufvudman, begagnar något kvitto, räkning eller annan handling, hvori hufvudmannen är intresserad och som innehåller någon uppgift, som är falsk eller vilseledande eller bristfällig i väsentligt afseende och som med hans vetskap är afsedd att missleda hufvudmannen, skall han anses skyldig till lagstridig handling och skall efter åtal och fällande vara förfallen till fängelsestraff med eller utan straffarbete för en tid icke öfverstigande två år eller till böter icke öfverstigande fem hundra pund sterling eller till både sådant fängelsestraff och böter, eller, efter summariskt fällande, till fängelsestraff med eller utan straffarbete för tid icke öfverstigande fyra månader eller till böter icke öfverstigande femtio pund eller till både sådant fängelsestraff och böter.

Mom. 2. I denna lag innefattar ordet »vederlag» allt slags värdefullt vederlag; ordet »ombud» betecknar hvarje person, som är anställd hos annan eller handlar å annans vägnar, och ordet »hufvudman» innefattar arbetsgifvare.

Mom. 3. En person anställd i Kronans tjänst eller i någon förening eller samhälle eller statskommun, provins eller kommunalnämnd eller i styrelse för någon välgörenhetsförening, är ett ombud enligt denna lag. —

Såsom synes, äro straffbestämmelserna ganska stränga, då ej blott böter utan äfven fängelsestraff t. o. m. i förening med straffarbete för vissa fall stadgas.

Äfven hos oss torde vara nödigt, att dessa missförhållanden blifva på laglig väg städfjade, då det ej är att förmoda, att detta, här lika litet som i England, kan vinnas blott på upplysningens väg, genom enskilda sammanslutningar eller genom påverkan af allmänna opinionen, hur myc-

ket än dessa faktorer otvifvelaktigt kunna bidra till införande af ett bättre sakernas tillstånd.

Medgifvas måste, att ej oväsentliga svårigheter möta för att kunna göra en sådan lag fullt *effektiv*, då det ju ligger i sakens natur att sådana illojala handlingar så mycket som möjligt af båda parterna hemlighållas, och det således kan vara svårt nog att erhålla fullgiltiga bevis på öfverträdelse af densamma, liksom också åtskilliga så att säga mera oskyldiga former af bestickning finnas, såsom öfverflödande gästvänlighet, förplägnad o. d., hvilka lagen naturligtvis svårigen kan träffa. Men å andra sidan är att märka, dels att redan af gammalt finnas i svensk lag bestämmelser, som stämpla såsom brott, då *ämbetsman* tager mutor (och att konstatera detta möter ju samma svårigheter som ofvan anförts), hvilka bestämmelser väl i sin mån bidragit till den svenska ämbetsmannakårens nuvarande, så allmänt och rättvist erkända, höga ståndpunkt hvad rättfärdighet och själfständighet beträffar, dels att lagbestämmelser för mången utgöra en kraftig hjälp till motstånd mot onda ingifvelsens utförande, i det att många personer, som möjligen skulle vilja deltaga i en »mindre lojal» handling, dock af fruktan eller andra skäl ofta draga sig för samma handling, om den är förklarad olaglig eller brottslig.

Helt säkert skulle en lagstiftning i ungefär samma riktning som förut omnämnda engelska på ett synnerligen kraftigt sätt bidra till utrotande eller åtminstone städfjande af dessa missbruk, som från affärsmoralens synpunkt åstadkomma så mycket ondt och som, om de få ostördt fortgå, hota att inom kort förgifta hela vårt affärslif och moraliskt skada stora lager af vårt folk.

Med anledning af hvad jag sålunda anført tillåter jag därför vörd- samt föreslå,

att Riksdagen ville besluta hos Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och om möjligt för nästa Riksdag framlägga förslag till lagbestämmelser mot användande af mutor eller bestickning vid ekonomiska uppgörelser.»

I motionen hafva instämt herrar *P. M. Carlberg, V. Folin, Tord Magnuson* och *Alfred Sandwall*.

I motionens syfte hafva instämt herrar *Hugo Fahlén*, friherre *C. J. Beck-Friis*, *Volrath Berg*, *John Bernström*, *Alb. Bergström*, *Gottfr. Olsén* och *H. E. Montgomery*.

Herr Söderberg yttrar i sin motion:

»Ofta hör man talas om att beklagliga missförhållanden äga rum vid allehanda leveransuppgörelser för statens behof genom ett klandervärdt provisionssystem. Det är med stor tvekan jag beslutit mig för att draga fram denna sak, men jag har låtit mina betänkligheter falla i detta afseende, ifall något kunde vinnas till förekommande af en osund affärsmoral.

I den mån rikets olika förvaltningsgrenar genom en stegrad utveckling belastas på mångahanda sätt för anskaffning af materialier till en mängd nybyggnader för arméns och flottans behof, för utvidgning af rikets olikartade kommunikationer m. m., är det naturligt, att de centrala ämbetsverken icke öfverallt förmå utöfva den kontroll öfver det hela som önskligt vore. Ofta öfverlämnas detta grannlaga och maktpåliggande uppdrag åt de yngre tjänstemännen, ja till och med åt den extra personalen, som icke äger den karaktärens fasthet, som erfarenheten i allmänhet skänker.

Det är i högsta grad otillständigt, att personer, som sakna en ekonomiskt oberoende ställning, utsättas för de svåra frestelser som här åsyftas.

Men det bör jämväl påpekas, att det icke är endast staten, som får sitta emellan på detta sätt, utan bolag och enskilde, som i någon större omfattning måste anlita mellanhänder, få ofta vidkännas ganska stora utgifter genom att det skall betalas både här och där, om affären skall komma till stånd.

Nu är det klart och är allom bekant, att detta sker endast i största hemlighet och att stor försiktighet iakttages, hvarför personer, som äro invecklade i sådant, ofta gälla för att vara mycket hederliga. Häraf framgår äfven, att svårigheten då det gäller att råda bot för ifrågavarande onda är så mycket vanskligare och svår, som saken är ömtålig och grannlaga. Dock böra vi väl ha rätt att tro, att detta samhällslyte i vårt land icke äger en sådan utbredning, som i en del andra länder; men senare tidens erfarenhet i vår brottmålshistoria vittnar dock om att saker och ting inträffa, som borde vara ägnade att skärpa uppmärksamheten.

För att få någon ledning, huru man bör gå till väga vid motarbetande af ifrågavarande samhällslyte, som tyckes ha benägenhet att smygande gripa omkring sig, är det väl här som på alla områden nödigt att lära känna orsakerna till det onda. Detta låter sig icke göra med mindre än att vederbörande högre tjänstemän bekväma sig till — och icke akta det för varande under sin värdighet — att mera direkt öfvervaka och deltaga i så viktiga arbeten som anskaffning genom uppköp för statens behof. Den

byråkratiska högfärden, som behäftar många af våra ämbetsverk, bör aflägsnas, och praktiskt och enkelt bör hvar och en göra sin plikt. Den formalistiska minutiösa kontrollen bör lämna rum för en mera omedelbar, enkel och effektiv sådan, så att det, som bör vara praktiskt arbete, icke inskränkes till ett förnämt arbete vid skrifbordet. Därigenom skulle ansvarskänslan högst betydligt skärpas och de vanliga ursäkterna, som ofta användas genom att skylla på omständigheterna och andra personer, ej så mycket göra sig gällande.

Af tidningarna har man sett, att England nyligen antagit en lag, som afser motarbetande af ifrågavarande missförhållande. Som ett praktiskt folk har detta land velat reagera mot ett ondt, som nästlar in sig och fördärfvar den sunda konkurrensen. Till denna nya engelska lagförfattning vill jag hänvisa och håller före, att någonting liknande torde vara hälsosamt äfven för vårt land.

Det är gifvet, att ansvaret bör träffa både den som bjuder och den som mottager provision, hvarigenom statens och andra personers rätt tillbakasättes.

Jag tilltror mig icke att framlägga något förslag, utan håller före, att ett sådant bör utarbetas genom Kungl. Maj:ts försorg, hvarför jag endast vill framhålla några allmänna synpunkter: att förbudet, som gäller mottagande af dylika provisioner eller bestickningar, skärpes strängare ju högre aflönad ämbets- och tjänstemannen är, strängare ju högre samhällsställning han intar; att lagen jämväl vänder sig med skärpa emot den firma eller de affärsmän, som tillåta sig sådana knep. Huruvida personer, som vilja träda fram med bevis mot de brottslige, böra komma i åtnjutande af någon ersättning härför, torde också jämväl böra tagas i öfvervägande.

Med anledning af hvad jag sålunda i allmänna ordalag dristat anföra, hemställer jag vördsamt,

att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning angående de här ofvan påpekade förhållandena, hvarjämte det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbeta och för Riksdagen framlägga sådant lagförslag, som är ägnadt att stäffa det provisions- och bestickningssystem, som förekommer vid uppgörelser om leveranser, hvarigenom statens och den enskildes rätt äfventyras.»

Gällande strafflag stadgar i 25 kapitlet 5 § straff för ämbetsman, som tager eller betingar sig muta för att främja orätt i ämbetet eller som eljest för någon sin ämbetsåtgärd tager eller betingar sig någon belöning eller sportel, hvartill han ej är berättigad. De straff, som enligt denna paragraf kunna ådömas, äro i det förra fallet afsättning jämte ovärdighet att i rikets tjänst vidare nyttjas, samt i det senare mistning af ämbete på viss tid eller böter, och kan, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, äfven i detta senare fall dömas till afsättning.

I § 6 af samma kapitel är den ämbetsman, som för egen vinning, själf eller genom annan, intalar eller förleder rikets innevånare till samanskott, utgift, kostnad eller arbete, underkastad straff, som kan vara afsättning, mistning af ämbete på viss tid eller böter; i det fall, att han tager emot dylikt, då det såsom af fri vilja bjudes honom, är han förfallen till bötesstraff. Vidare stadgas i samma kapitel dels uti § 16 straff för ämbetsman, som på annat sätt begår förbrytelse i sitt ämbete eller underlåter sin ämbetsplikt för egen fördel eller för att gynna eller skada annan eller eljest till kränkning af allmän eller enskild rätt eller säkerhet, dels ock uti § 17 straff för ämbetsman, som visar vårdslöshet, försummelse, oförstånd eller oskicklighet i sitt ämbete. I kapitlets 22 § hafva dessa stadganden förklarats gälla äfven om dem, som äro satta att förvalta städers, menigheters eller allmänna af Konungen stadfästade kassors, verks eller andra inrättingars eller stiftelsers angelägenheter, om de tjänstemän, som lyda under ämbets- eller förvaltningsmyndigheterna, och om andra, som äro förordnade att förrätta ämbete eller tjänsteärende. Dessa och öfriga bestämmelser uti lagar och författningar torde vara tillfyllestgörande icke blott ifråga om möjligheten att straffa ämbets- och tjänstemän samt med dem jämförliga befattningshafvare, som mottaga mutor eller på annat sätt låta sig besticka, utan äfven beträffande straff för öfverordnade ämbetsmän, hvilka underlåta att fullgöra dem åliggande plikt i afseende å kontroll öfver underlydande. Och Riksdagen synes icke hafva någon anledning att särskildt påminna om tillämpning af dessa straffbestämmelser eller begära utredning härom.

Men om sålunda enligt gällande lagbestämmelser den, som låter muta sig, är, om han innehar en ställning, som nyss angifvits, underkastad ansvar, går i allmänhet den, som utan att vara i dylik ställning mottager mutor, fri från straff. Han blir dock, om han genom mutors tagande gör sig skyldig till trolöshet mot sin hufvudman, underkastad ansvar enligt strafflagens 22 kapitel 14 §. Men i öfrigt är icke stadgadt straff för den, som

mottager mutor. Ej heller finnes något positivt lagbud, som stadgar straff för den, som bjuder eller gifver mutor. Och de stadganden, vår lag har om straff för delaktighet i brott, torde icke vara på bestickaren tillämpliga. Detta af den anledning, att det brott till hvilket personer i en ämbetsmans eller tjänstemans ställning genom nämndt förfarande kunna göra sig skyldiga, betraktas som ett alldeles speciellt slag af brott, nämligen ett rent ämbets- eller tjänstebrott. Den särställning, de skyldige intaga och i hvilken brottet begås, samt på grund hvaraf det straffas, omfattar ej den delaktige, som — utan att befinna sig i berörda ställning eller, om han är i sådan, utan att gärningen utgör brott i hans eget ämbete eller tjänst — anstiftar eller främjar ett rent ämbets- eller tjänstebrott.

Detsamma är förhållandet då någon är delaktig i en persons handling, som innefattar trolöshet mot gärningsmannens hufvudman. Äfven här har den brottslige en särställning, i hvilken brottet begås, nämligen det förtroendeförhållande, som skall råda mellan hufvudmannen och dennes fullmäktig, och hvilket förhållande vid viss af fullmäktigen företagen handling kan kränkas. Den, som är delaktig i dylikt brott, men själf ej befinner sig i samma ställning som gärningsmannen till hufvudmannen, har genom sin delaktighet i brottet ej gjort sig skyldig till kränkande af något sitt förhållande till den kränkte af den art, att han därför kan i brist på lagstadgande straffas.

Vidkommande lagstiftningen i förevarande ämne utomlands, finnas i Tyskland liknande bestämmelser som hos oss beträffande tagande eller be-tingande af mutor utaf ämbetsmän. Men dessutom har nu gällande strafflag för Tyskland i §§ 333 och 334 upptagit straffbestämmelser för den, som för visst ändamål besticker eller försöker att besticka en i viss ställning stående person. § 333 innehåller, att den, som bjuder, lofvar eller lämnar en ämbetsman eller en person, tillhörig arméen, en gåfva eller andra fördelar för att förmå honom till en handling, som innebär en kränkning af hans ämbets- eller tjänsteplikt, skall ådömas fängelse. Vid förmildrande omständigheter kan straffet stanna vid böter intill 1,500 mark. I § 334 stadgas tukthusstraff eller, vid förmildrande omständigheter, fängelsestraff för den, som erbjuder, lofvar eller lämnar en domare eller med domare likställd person gåfvor eller andra fördelar för att förmå honom att till fördel eller nackdel för en part leda eller afgöra en rättssak, hvars ledande eller afgörande åligger honom.

I likhet med i Tyskland har i Norge stadgats straff för den, som besticker eller försöker att besticka personer i en viss ställning. I Norges

»Almindelig Borgerlig Strafflov» af den 22 maj 1902 § 128 föreskrifves, att den, som genom att gifva eller lofva fördelar söker förmå en offentlig tjänsteman till att rättsstridigt företaga eller underlåta en tjänstehandling eller som medverkar därtill, skall straffas med böter eller fängelse intill ett år.

I dessa länder har man alltså ansett erforderligt att med straff belägga äfven den, som besticker eller försöker att besticka. Man har dock låtit straffpåföljd vid bestickning inträda endast då den mutor emottagande haft en viss offentlig ställning, och för att bestickaren skall kunna straffas, måste det ändamål, han vill med bestickningen vinna, innebära något, som utgör en kränkning af den eventuellt mutades tjänsteplikt. Ett undantag därifrån förekommer dock i Norge, hvarest i lagen om brännvinstillverkning den 28 juni 1887 § 34 det stadgas straff för blotta gifvandet eller erbjudandet af gåfvor åt kontrollbetjäningen. I Tyskland har man dock, allteftersom dess handel och industri växt och nått sin nuvarande storartade utveckling, fått erfara obehaget af den inom dess affärslif förekommande användningen af mutor; och försök hafva gjorts till dettas stäffjande, ehuru lagstiftningen ännu ej ingripit. Detta är däremot fallet i England, som med sitt sedan lång tid tillbaka rikt utvecklade handels- och industrilif också längre tid fått röna fördärfvet af det därstädes inom affärslivet existerande bestickandet i dess olika former; och i England har man äfven, i afsikt att förebygga detta, antagit en af den ene motionären uti hans motion i öfversättning delvis återgifven lag, den s. k. »Prevention of corruption act» 1906, hvilken vid innevarande års början trädit i kraft.

Äfven i vårt land, hvarest handel och industri befinna sig i rask utveckling, torde användandet af bestickning vid vissa slag af ekonomiska uppgörelser ej sällan förekomma. Därom vittna tydligt förevarande motioner. Lagutskottet har sig äfven bekant, att inom landet under de senaste åren bildats en sammanslutning för firmor inom maskin-, järn- och metallaffärer, elektriska affärer, skeppsfournerare och mekaniska verkstäder med ända mål att motarbета lämnandet af s. k. hemliga provisioner, hvilken association i från trycket utgifven s. k. rapport sammanfört ett flertal ur verkligheten hämtade exempel på de olika former, i hvilka bestickning äger rum inom berörda affärgrenar. Att verklig grund föreligger för farhågan, att användningen af mutor inom affärslivet alltmera tilltager, synes äfven framgå ej mindre af en till lagutskottet ställd skrifvelse från Stockholms Köpmannaförenings Handelskammare, i hvilken skrifvelse Handelskamma-

ren under framhållande af, att ofoget att medelst mutor vinna ett mål gripit omkring sig inom vida kretsar af samhället, samt att det för allmänhetens rättsmedvetande icke syntes stå fullt klart, att detta förfarande innebure något fördömligt, uttalat sitt lifliga instämmande i motionernas syfte, än äfven af en liknande till utskottet inkommen skrifvelse från Skånes handels-, industri- och sjöfartskammare. Det synes äfven utskottet, som om bot för dessa missförhållanden icke kan på enskild väg vinnas, utan att här föreligger en nödvändighet att för ernående af sundare förhållanden inom vårt affärslif i lagstiftningen införa straffbestämmelser, hvarigenom handlingar af meromnämnd art karakteriseras såsom brott.

Under åberopande af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

att Riksdagen, i anledning af förevarande motioner, ville besluta i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelser mot användande af mutor eller bestickning vid ekonomiska uppgörelser.

Stockholm den 4 mars 1907.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.

Herr *Cederberg* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.